

**Рівненський державний
гуманітарний університет**

**Актуальні питання
психологічної науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 17

Рівне - 2023

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. Вип. 17. Рівне: РДГУ, 2023. 106 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Ставицька О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 6 від 22 червня 2023 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

5 Корольчук В.М. Стресостійкість і адаптивний потенціал особистості в стресогенних умовах

6 Степова А.С. Психологічні особливості стресостійкості осіб юнацького віку. *Молодий вчений*. 2018. № 9 (61). С. 314–315.

СІМ'Я ЯК ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ САМООЦІНКИ СОБИСТОСТІ

Конончук Анастасія, здобувач ОС «магістр», 1 курс, РДГУ

Керівник: Ставицька О.Г, кандидат психологічних наук, доцент

Актуальність питання розвитку елементів самосвідомості набуває популярності в сучасному світі, тому що самооцінка та поняття самоставлення відіграють величезну роль у житті людини. Сім'я є основним фактором впливу на розвиток самооцінки та особистості в цілому. Середовище в якому перебуває дитина формує її ставлення до соціуму, адже ще в малому віці вона копіює поведінку, реакцію та звички батьків. Форма сосунків яка присутня у сім'ї, закладає міцний фундамент для розвитку впевненості в собі. Початок формування самооцінки припадає на ранній та дошкільний вік, тому в цей період дуже важливо розуміти, що дитина себе ідентифікує лише через призму батьківського ставлення.

Мета полягає у висвітленні теоретичних аспектів становлення самооцінки особистості під впливом сімейного виховання.

Л.С. Виготський зазначав, що самооцінка у формі узагальненого та диференційованого ставлення до себе утворюється саме у віці семи років. Також він вважав, що період молодшого шкільного віку сензитивний для становлення самосвідомості, від рівня визнання оточуючими дитини залежить і її ставлення до себе. [1]

Вивчаючи питання становлення самооцінки науковці, дійшли висновку, що в цьому процесі вирішальну роль мають саме дорослі, адже вони є не тільки прикладом для менших, а й умовним “експертом”, котрий слідкує та оцінює поведінку. Також, важливо підкреслити, істотний вплив рівня самооцінки самого доросло, адже малюки несвідомо відчують та зчитують стани інших людей. Виходячи з цього, можна сказати, що старші які мають позитивну, адекватну самооцінку з більшою ймовірністю можуть вплинути на формування такої ж самооцінки і у дитини. Вище сказане підтверджує теорію того, що діти є віддзеркаленням дорослих та мають особливість наслідувати.

Поведінка батьків має безумовний вплив на формування адекватної самооцінки, це та самооцінка при якій дитина може правильно оцінювати свої здібності та якості. Якщо розглядати різні стилі сімейного виховання

дітей, то варто зазначити, що діти які виховуються в середовищі надмірного контролю та знецінення зазвичай мають неадекватну, занижену самооцінку, що заважає в майбутньому в повній мірі проявляти себе. Діти, які виховувались в сім'ї з типом виховання «кумир сім'ї», часто мають неадекватну, завищену самооцінку, що в результаті може супроводжуватись переоцінюванням власного потенціалу. Для того аби виховати дитину з адекватним рівнем самооцінки, сім'я повинна мати позитивний психологічний клімат, хвалити дитину і в той же час, вчити її дисципліни та відповідальності.

На думку Е. Г. Еріксона, самооцінка на пряму залежить від стилю сімейного виховання, з точки зору її регулятивної функції. Скуті та розгублені діти виховуються зазвичай в сім'ях де присутня достатня вимогливість та в певній мірі жорстокість. І навпаки, коли батьки підтримують пориви самостійності та творчості дитини, в неї може сформуватися адекватна самооцінка, що в подальшому дозволяє дитині відкрито себе проявляти та розвиватися. [3]

Якщо розглядати питання самооцінки у взаємозв'язку з дослідженнями самопізнання, то вчені часто звертають увагу на процес становлення самооцінки на різних вікових етапах. Вони дійшли висновку, що у прагненні дитини відповідати образу «хорошої» є головним компонентом самопізнання в молодшому віці, тому найбільш динамічний розвиток відбувається саме в перші три роки життя. На даному етапі, дитина лише починає ідентифікувати своє існування, разом з тим вона нічого не знає про себе, про свої якості та здібності. Мета подобатися дорослим стає головною для малюка. [2]

Отже, можна дійти висновку, що сім'я - це коло людей, яке прагне дати своїм дітям хороше виховання, сформувати для них здорову позицію сприйняття себе. Основним завданням сім'ї є всебічно розвинути дитину як особистості та створити всі умови для росту самосвідомості. Родинна є основним осередком створення позитивних якостей та можливості хорошої соціалізацію, з точки зору розвитку самоцінності, дитина має можливість заявляти про себе як індивідуальність. У процесі виховання батьки мають можливість своїм прикладом показати як виглядають здорові відносини з собою, що збільшить шанси отримати впевнену в собі дитину, і, навпаки, не докладаючи належних зусиль для виховання малюка часто можемо зустріти закриту, невпевнену, відсторонену особистість.

Список використаних джерел

1. Виготський Л. С. Криза семи років. *Вікова та педагогічна психологія: Хрестоматія*. Москва : Академія, 2003. С. 50. (рос.мовою)

2. Заброцький М. М. Основи вікової психології: навч. посіб. Тернопіль: Богдан, 2006. С.16 .

3. Нечай С. І. Учити співробітництва змалку. *Дошкільне виховання*. 2014. №9. С. 14.

АНАЛІЗ САМОТНОСТІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЯВИЩА

Котляр Олексій, здобувач ОС «магістр», 1 курс, РДГУ
Керівник: Петренко О.Б., доктор педагогічних наук, професор

Самотність — соціально-психологічне явище, емоційний стан, пов'язане з відсутністю близьких, позитивних емоційних зв'язків з людьми та / або зі страхом їх втрати в результаті вимушеної або наявної психологічної причини соціальної ізоляції. У рамках цього поняття розрізняють два різних феномени — позитивна (самітність) і негативна (ізоляція) самотність, однак найчастіше поняття самотності має негативні конотації.

Професор Чикагського університету Джон Качоппо, дає наступне визначення, самотність – негативний психічний стан, коли людина або страждає від дефіциту соціальних відносин, або від їх незадовільної якості. Суть самотності – протиріччя між бажаною та дійсною кількістю соціальних зв'язків [1].

Американський соціолог Роберт Вейс стверджував, що у людини є фундаментальна потреба як в тісній прив'язаності до іншої людини, так і в спілкуванні з приємними або подібними йому людьми. Якщо ці притаманні нашій природі потреби не задовольняються, то нами оволодіває відчуття самотності, яке за словами Вейса є «постійно гнітюче відчуття без надії на краще» [2].

Професор Джеймс Фландерс описує самотність як відновлювальний механізм, призначення якого – повернути людину з даного небажаного для неї стану на той рівень існування, де відносини з іншими людьми підтримують його психічну рівновагу. Схожим чином самотність розглядається і з точки зору еволюції. В даному випадку, воно змушує людину зосередитися на пошуку того, що у неї по суті не вистачає [3].

Загалом, у визначеннях, які наводилися представниками різних наукових напрямів, в різні часи та в нетотожних умовах, зазвичай присутні наступні загальні моменти:

1) Відчуття самотності є наслідком дефіциту соціальних зв'язків, або їх низької якості.

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Індивідуальна та групова робота з дітьми-переселенцями.....	4
Артемова О. Компетенції фахівців для надання допомоги вимушено переселеним особам, сім'ям з дітьми.....	9
Бабак К. Особливості соціальної адаптації дитини до шкільного навчання..	11
Демчук О. Сутність автентичності у психологічному просторі	13
Павелків В. Вплив соціальних мереж на формування нових молодіжних субкультур	15
Павелків В., Оборська А. Використання методів арт терапії у процесі реабілітації девіантної поведінки поранених військовослужбовців	18
Павелків В., Приступлюк С. Психокорекція агресивної поведінки підлітків засобами арт-терапії.....	20
Романюк В. Психічна травма особистості: психофізіологічні та клінічні аспекти	22
Рудюк О. Особливості професійної підготовки майбутніх психологів	25
Басалига Т. Метод десенсибілізації (EMDR) як засіб подолання посттравматичного стресового розладу (ПТСР) у учасників збройних конфліктів	27
Борак О. Життестійкість у системі професійно важливих якостей майбутніх психологів.....	30
Войціховська Я. Психологічні аспекти професійного становлення майбутнього фахівця.....	32
Гаврилюк О. Клієнт-центрована психотерапія К. Роджерса у роботі з людьми з відхиленням у психічному розвитку	34
Гаврилюк О. Особливості самоставлення як чинник ефективності комунікації у юнацькому віці	37
Ганцева М. Психологічні прояви тривожності у студентської молоді під час воєнних дій.....	39
Горбатюк О. Особливості профілактики девіантної поведінки у підлітковому віці	41
Гуцало А. Психологічна допомога вимушено переселеним особам, сім'ям з дітьми.....	43
Даєр І. Психологічні основи розвитку резильєнтності молоді в умовах закладу вищої освіти.....	45
Дивульська К. Особливості роботи психолога у школі в умовах воєнного стану	47
Єфімова М. Психологічна допомога постраждалим дітям внаслідок військового конфлікту в Україні	50
Загородський Д. Психологічні чинники прояву любові у подружніх парах ..	53

Зінчук І. Особливості роботи психолога з дітьми з особливими потребами старшого дошкільного віку.....	55
Ковалець А. Дослідження психосоціальної стійкості до стресу у здобувачів вищої освіти.....	57
Конончук А. Сім'я як чинник становлення самооцінки особистості.....	60
Котляр О. Аналіз самотності як соціально-психологічного явища	62
Котляр О. Психологічні особливості переживання самотності в юнацькому віці	64
Лашта А. Асертивна поведінка як адаптивна копінг-стратегія в юнацькому віці	68
Лісняк Б. Вплив засобів масової комунікації на рівень тривожності в умовах воєнного часу	69
Максимюк В. Соціально-психологічні чинники життєстійкості онкологічно хворих осіб.....	72
Михайлова А. Психологічний супровід обдарованих дітей в закладах освіти.....	74
Мартюченко К. Фасилітація як феномен у вітчизняній психологічній науці	77
Мовчко О. Копінг-стратегії як інструмент подолання наслідків стресу	80
Панова О. Проблеми психологічного вивчення вітчизняної сфери трудової зайнятості.....	81
Парфенчук О. Соціально-психологічна профілактика конфліктної взаємодії старших підлітків	84
Парчук Т. Психологічна готовність молоді до сімейного життя	86
Семенюк В. Психологічний супровід дітей раннього віку із загальною затримкою мовленнєвого розвитку	88
Ткач У.-М. Соціально-психологічні особливості особистості підлітків з девіантною поведінкою	90
Ткачук О. Психолого-педагогічна технологія як ефективний метод зниження підвищеної сугестивності у підлітковому віці	92
Томко М. Діагностика та корекція емоційних порушень у дітей старшого шкільного віку.....	94
Циценя Д. Методи діагностики соціального інтелекту майбутніх психологів	96
Шевчук А. Подолання підвищеної тривожності підлітків методами когнітивно-поведінкової терапії.....	98
Шепель Т. Залежність ступеню емоційного вигорання лікарів від особистісних змінних (на прикладі локусу контролю та професійної мотивації).....	102
Зміст	105

Електронне видання

Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства

Випуск 17

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Формат 60x80/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 5,4.